

גליון "והיו הדברים"

רשום על מצבת רבינו
בווארשא

ומי שישתדל בהדפסת
הספרים יהיה לו המחבר
למליץ אם יהיה לו זכות

מתורת הגה"ק ר' אריה ליב צינץ ז"ע
אבד"ק פלאצק ובסוף ימיו בווארשא

גליון 24

פר' כי תבא תשפ"ב

וכאילו זה ראשית ביאתך וזכיייתך במתנת הארץ, ולפי שאין ראוי שיתלה בזכות עצמו לזה אמר "הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו".

*

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי. ירמוז על מה שאמרו חז"ל חולין ה': אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, לכן אמר "לא עברתי ממצותיך", לכן "לא שכחתי".

וכתבו התוס' שם ד"ה צדיקים, דהיינו במידי דאכילה, וזהו "לא אכלתי באוני", אף שטרוד באבלו לא בא לידי שכחה כי רגלי חסידיו ישמור אחר שלא עברתי ממצותיך.

*

והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה. הנה ענין המסירה שמסר אותנו ביד האומות תתייחס למכירה ולא למתנה, כי המכירה אינה בשביל תועלת הלוקח כי אם תועלת המוכר, אבל המתנה תורה שרוצה בהנאת מקבל.

לכן הגם כי נמסרנו חינם ליד אומות, כי מה קיבל הוא יתברך מידם כי אינם מודים ומשבחים לשמו, אדרבה מחללים אותו ואומרים "ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת", ועם כל זה לא תתייחס המכירה למתנה, כי באמת לא חפץ הוא יתברך בגדולת האומות רק לתועלת עמו ישראל, להתם חלאת זוהמת נחש הקדמוני ו"חטא חטאה ירושלים על כן לנדה היתה" (איכה א' ח'), נמצא שהגם שלא קיבל הוא יתברך מחיר מן האומות נחשב למכירה מצד שהוא יתברך עשה כן לתועלתנו ולא בשביל חביבות האומות כי אין עם חביב לפניו יתברך רק עמו ישראל שהם סגולה מכל העמים.

והנה מצד האומות בודאי לא יצדק לכנותם בשם לוקחים בכסף כי לא נתנו מחיר לו יתברך כי אילו נתנו לו תודה עבור זה ותבענה שפתותיהם תהלות לאל עליון אשר מסר אותנו בידם היו יכולים לומר שקנאו אותנו במחיר מה שהכירו השגחתו ועשו מצוותו שנהיה כפופים תחת ידם אבל אחר שלא הכירו כי יד ה' עשתה זאת אין להם דין לוקחים בכסף. ובוזה יובן הכתוב (ישעיה נב ג) "חינם נמכרתם", אחר שהמכירה שלכם היה חנם כי לא קיבלתי שום תודה מן האומות עבורכם לכן "לא בכסף תגאלו" שאין צריך ליתן לאומות כלום עבורכם שום חנינה, שלא קנו אתכם. ובוז יובן סיום התוכחה במשנה תורה "והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות" אבל "אין קונה אתכם", שלא יתנו כלום להקב"ה. (קומץ המנחה פר' דברים)

ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נותן לך כו'. יראה שחסדו יתברך שאם האדם נותן מה שמוטל עליו, יחשב אצלו יתברך כאילו נתן כולו לה'.

וזהו "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" הרצון שאם נתן מעשר, יחשב לך כאילו עישרת כל התבואה. וירמוז "ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנך", שיוחשב הכל למעשר לפני ה' אלקיך, כי אין לו חפץ כי אם עשות רצונו, וכמו שאמרו חז"ל ברכות ל"ה. כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, לאחר ברכה נחשב כשלך. וזה ירמוז באומרו "ולקחת מראשית כל פרי האדמה", אז יחשב |אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נותן לך" דייקא שאתה כדאי למתנת הארץ בזכותך.

*

והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם. שאם שהביכורים מתנה לכהן, אם כן איפה תאמר למה החריד הוא יתברך עלינו את כל החרדה הזאת בשביל אשכול ענבים אחד להטריחני כולי האי, הלא טוב כי אהנה מנכסי לכהן כהנה וכהנה ואכבד ואשב בביתי, ולזה אמר "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם", כי לאו מילתא זוטרתא היא, כי עיקר הקפידה על שכר ההליכה שהוא יותר מעיקר המתנה ותיקור בעיני נפשך על היותך הולך למקום הנבחר.

ולהיות כי ביתר המצוות הליכה היא משכר המצוה ולא גוף המצוה כמו מי שהולך לבית הכנסת שהעיקר היא התפילה ושכר הליכה טפל לגבי עיקר המצוה וכאן המצוה היא ההליכה כי עיקר הביכורים דבר מועט הוא לעומת הטפול מבייתך למקום אשר יבחר ה' כו' ולהיות ששכר ההליכה אינו שוה לכל נפש כי הרחוק רחוק יותר יש לו טירחא יתירה, ואותן שהיו סמוכין לירושלים לא יוכבד בעיניהם ההליכה. ולזה אמר הכתוב שכוונתך תהיה לילך "אל המקום אשר יבחר ה'", ואם נפל בגורלך נחלה סמוך לירושלים כוונתך תהיה לא בשביל שהוא קרוב הלא מקצה ארץ ישראל הייתי הולך ויוחשב לך מחשבה כמעשה.

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו. ירמוז בזה הגם כי תשב בארץ שנים רבות, לא יחשב בלבבך כאילו שלך היתה מעולם כי בהתחלתך לישב בארץ זבת חלב ודבש לא יוכבד בעיניך הטורח לעומת חביבות המתנה אשר נתן לך ארץ זבת חלב ודבש, אבל בהמשך הזמן תחשוב כי זכית בה מעולם ותקיץ נפשך ביגיעת הדרך הרחוקה עם הביכורים, לזה אמר "הגדתי היום" כלומר היום אני מגיד כאילו לא הגדתי מעולם

באריכות שיעקר התכלית לאדם בשמירת מצוותיו יתברך והתורה אשר כתב לנו כי שלימות המעשה הוא הסולם העולה בית אל ולאפוקי מה שהיו בדורו אנשים אשר נשתבשו בחשבם כי השגות החכמות היא שלימותם. וכתב המשל לאלו האנשים שמבלים ימיהם בהשגות החכמה לאחד שראה אומץ אחד מתעסק במלבושי המלך וראה בהם חכמה נפלאה ומרוקמים בכל מיני רקמה וחשב ללמד האומנות וראה כי נעשים מעשה מחט וחוטאי פשתן, והלך בתחילה ללמוד אומנות הנפחים לעשות כל מלאכת חרש שיוכל לעשות פטיש ואחר כך לעשות מחט ולזרוע פשתן, וחכמת הנשים לטוות הפשתן עד שבילה כל ימיו ולא זכה ללמוד עיקר המלאכה במה שהיה יכול להשיג הענינים הנצרכים בדבר מועט, ולא היה חסר לו רק עשיית האומנות היקרה. כן אלו הנבלים הוציאו כל ימיהם בחכמות החיצוניות עד שאין להם חלק בשום מסכת ולימוד, והנה דבריו ז"ל לגנות חכמת הטבע שבאמת חכמה בדויה היא.

ואני אומר אפילו בחכמות אמיתיות, העיקר לאדם שלימות המעשה וכל המצוות אף שאין משיג סוד המצוה, המצוה בעצמה תפעל שלימותה ורושם הראוי בעולמות עליונים, כי בודאי ענין תפילין אם יאמר שלא יניח תפילין עד שיתברר לו סוד המצוה אין ספק שימות בלי קיום המצוה, ובודאי בתחילה צריך לקיים המצוות כפי מה שנצטוונו בהם וכפי קבלת חז"ל האמיתיים ולא כל אדם זוכה להבין להשכיל בסוד המצוה, ואחר שיעשה המצוות כפשוטן זכות המצוה תסייעו להבין ולהשכיל במצוה כפי בחינת שכלו, ובזו כל אפיין שוין בעשיית המצוות שמולדין שלימות נפשית בעצם. ואם לבו חסר מהשגה באור המצוות, אף על פי כן קנה לו היי העולם הבא במה שעושה המצוות כאשר נמסרו, וזו חלק כל ישראל שיש להם חלק לעולם הבא, אף בסוד המצוה לא ישיג אפילו אחד מני אלף, ואם ישיג הסוד כי זה בא עד תבונתו, ואדון ההכמים אמר (קהלת ז כג) "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני".

לכן העיקר לעשות המצוות כפי אמיתות קבלת דברי חז"ל ואחר שיעשה המצוות יתחכם במה שיכול להשיג מסוד המצוות, והנה בזה כל אפיין שוין במעשה המצוות כפשוטן לא כמו שעלה על דעת המתחכמים ששלימות המצוות היא בידיעת סודן ורמיותן בעולמות העליונים.

וזו ביאור הכתוב "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשו", כי בודאי אין אתם בני חורין מלהשכיל בסודות המצוות ורמיותיהן, אך אין זה שוה בכל אדם כי אם אחר שכבר זיכך שכלו והקנה לו קדושה בפועל במצוות כפשוטן, לכן אמר "למען תשכילו את כל אשר תעשו", רמז כי המעשה קודם להשכלה, רק אחר שבא לכלל פועל המצוות אז יבין וישכיל אם ה' נתן לו לב לדעת לבוא בסוד ה'.

ואולם לא תהשוב שמי שאין שכלו משיג להשכיל בפועל המצוות יתרחק ולא יראה גאות ה', כי לא כן הוא רק "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם" וסיים "טפכם נשיכם" אף שאין להם השגה בסוד המצוות, כולם עומדים "לפני ה' כל איש ישראל".

(קומץ המנחה פרשת נצבים)

ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשו. ויראה ביאורו על פי משל למי שנתן שדה לשני בני אדם לעבוד ופסק להם שכר רב על זה לפי הפירות שיעשה, ואיש אחד שמרו ועבדו כראוי להשקות בזמן ויגדל ויצמיח ויעשה פרי לאין שיעור והאדון שילם לו משכורתו, לעומת משקל אלומות השדה נתן לו משקל זהב ואבנים טובות, ואולם האחר לא השגיח על חלקו ולא עבדו כראוי על כן העלה קמשונים ולא גדל בו רק שבלים רקנים.

ויהי היום בעת שבאו לפני האדון וחקר האדון על אודות השדה והנה זה שעבדו כראוי נתנו לו משקל החיטים והקשים והשיבלים הכל מחיר זהב טהור, והאחר בראותו ששוקלין זהב לעומת החיטין היה כאילם לא יפתח פיו כי ידע שלא עשה פרי חטין ואולם בראותו ששוקלין גם המוץ והפסולת אז פיו פתח הנה משדה שלי יש יותר מוץ ופסולת ולמה לא יתנו לי על לא פנים משקל המוץ כאשר נתנו לזה. והשיבו אותו דבר, טיפש שבעולם וכי המוץ שוה כלום, ואולם נצטרך שיהיה שומר לפרי ואתה בחלקך שלא עשית פירות הרי המוץ שלך אין שוה כלום.

והנה כי כן נאמר בענין האדם שבא לעולם השפל לעבדה ולשמרה לשמור הגן במצוות אשר נפקד עליהם, והנה אי אפשר בלי פסולת והיינו צרכי העולם שאדם מצטרך ליהנות מהם בהכרח כמו אכילה ושתייה ושינה ואולם הצדיק מקיים "בכל דרכיך דעהו" שאוכל ושותה וישן כדי שיהיה גופו חזק לעבודת הבורא ובכל ענינים שעושה אף שהם כעין קליפות הכל נעשה שומר לפרי למען יוכל לקיים התורה, ובהניע קיצם לקבל שכרם בעולם הבא, לא מיבעיא שמשלמין לצדיק שכר מצוות שעשה אף גם משלמין לו שכר אכילה ושתייה ושינה שעשה לקיום הגוף, ובראות הרשע שמשלמין לצדיק שכר מצוות ישים מחסום לפיו כי אין לו מה לתבוע, ואולם בראותו שמשלמין לצדיק שכר אכילה ושתייה אז יצעק בקול הנה אנכי הגדלתי והוספתי להתענג בתענוגות בני אדם אלף פעמים ככה, כי הצדיק אכל פת במלח ואני אכלתי למעדינים, וראיה שהרי הצדיק הלזה "צפד עורו על עצמו יבש כעץ" והוא שמן "עשה פימה עלי כסל" (איוב טו כז) "ויצא מחלב עינו", ושיבו לו טיפש שבעולם הצדיק עשה הכל לתכלית הנצחית לקיים התורה הקדושה ומצוות ה' לא כן אתה שלא נתכוונת רק לצרכי גופך אשר הוא רוח הולך ולא ישוב.

ובזו יובן "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשו", כי הנאת הרשע בזה העולם הוא סכלות גדול שבשביל הנאת גשמיות מאבד נצחיות עולם הבא ואצל הצדיק הכל נקרא שכל שמקבל שכר על כל דבר ואפילו על מה שנהנה מזה העולם.

(קומץ המנחה פרשת נצבים)

ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשו. יראה לפרש בפסוקים אלו רמז עיקר דרך ה' במצוותיו. ויבאר בזה למה שהאריך החסיד רבינו יוסף יעב"ץ במאמר הנכבד אשר נקרא אור החיים (פרק ג'), וביאר הרב